15/03/2026

15 Μαρτίου: Εορτάζει ο Άγιος Νεομάρτυς Μανουήλ ο Κρης

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, 15 Μαρτίου, η Εκκλησία τιμά τη μνήμη του Αποστόλου Αριστοβούλου, επισκόπου Βρετανίας, του Μάρτυρος Αγαπίου και των συν αυτώ, και του Νεομάρτυρος Μανουήλ Κρητός του εν Χίω.

- Του ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ, Θεολόγου – Καθηγητού

Άγιος Νεομάρτυς Μανουήλ από τα Σφακιά της Κρήτης

Η κρητική γη ανέδειξε, και αυτή, μια πληθώρα αγίων της Εκκλησίας μας. Ανάμεσά τους αναδείχτηκαν και πολλοί Νεομάρτυρες, οι οποίοι στα δύσκολα χρόνια της τουρκοκρατίας, έδωσαν τη δική τους μαρτυρία και τη ζωή τους, για τη μόνη

σώζουσα πίστη του Χριστού. Ένας από αυτούς υπήρξε και ο ηρωικός **Άγιος Νεομάρτυρας Μανουήλ**.

Καταγόταν και ζούσε στα Σφακιά της Κρήτης. Γεννήθηκε στο δεύτερο μισό του 18ου αιώνα, από ευσεβείς γονείς, οι οποίοι τον μεγάλωσαν με ευσέβεια και φόβο Θεού.

Εκεί στα τραχιά βουνά της Κρήτης η τουρκική σκλαβιά ήταν αρχικά κάπως ανεκτή, διότι οι αλλόθρησκοι ασιάτες τύραννοι δεν ενδιαφέρονταν για τον άγονο εκείνο τόπο. Όμως όταν οι Σφακιανοί είχαν επαναστατήσει, οι τούρκοι κινήθηκαν με ισχυρό στρατό και τους υπέταξαν, με αποτέλεσμα να ασκήσουν τυραννική εξουσία και να χάσουν τη σχετική ελευθερία που απολάμβαναν. Άρπαξαν τα ζωντανά τους, κατάσχεσαν τα κτήματά τους και τα σπίτια τους και άρπαξαν τα παιδιά τους, τα οποία εξισλάμιζαν με το ζόρι. Τα κορίτσια έκλειναν στα χαρέμια και τα αγόρια τα κατέτασσαν στο διαβόητο τάγμα των Γενιτσάρων.

Μεταξύ των παιδιών που άρπαξαν ήταν και ο Μανουήλ, στον οποίο έκαμαν περιτομή με τη βία. Βλέποντας δε την ανδρεία του και τη λεβεντιά του, θέλησαν να τον προωθήσουν σε υψηλές θέσεις.

Αλλά ο Μανουήλ, όντας θεοσεβής και έχοντας βαθειά στην ψυχή του κρυμμένη την ακράδαντη πίστη του στο Χριστό, ασφυκτιούσε στο τούρκικο περιβάλλον και στεναχωριόταν. Γι’ αυτό έτρεφε μέσα του την ελπίδα πως κάποτε θα έβρισκε την ευκαιρία να αποδράσει και να σωθεί από τη σκλαβιά των ανελέητων Οθωμανών και την πνικτική και νοσηρή ατμόσφαιρα του μουσουλμανισμού. Όταν ήταν αναγκασμένος να παίρνει μέρος στις προσευχές στα τζαμιά και στις άλλες θρησκευτικές εκδηλώσεις, γέμιζε η ψυχή του με λύπη.

Όμως κάποτε του δόθηκε η πολυπόθητη ευκαιρία να αποδράσει. Ξεφεύγοντας από την προσοχή των τούρκων, μπήκε σε καράβι και βρέθηκε στη Μύκονο, όπου δεν τον ήξερε κανένας. Πρώτη του ενέργεια, μόλις πάτησε στο νησί, ήταν να βρει ορθόδοξο ιερέα εξομολόγο, να εξομολογηθεί και να ενταχθεί και πάλι στην Εκκλησία. Βρήκε έναν ενάρετο και σοφό κληρικό στον οποίο εξομολογήθηκε με δάκρυα και αναστεναγμούς την περιπέτειά του και τον ακούσιο εξισλαμισμό του. Εκείνος τον συγχώρεσε, τον έχρισε με Άγιο Μύρο και τον κοινώνησε.

Ο Μανουήλ αποφάσισε να περάσει την υπόλοιπη ζωή του στη Μύκονο. Μάλιστα γνώρισε μια κοπέλα την οποία παντρεύτηκε και έκανε μαζί της έξι παιδιά. Όμως δυστυχώς η σύζυγός του πρόδιδε τη συζυγική πίστη της. Κάποτε αντιλήφθηκε ότι η σύζυγός του τον απατούσε με άλλον άνδρα. Επειδή όμως ήταν πιστός στο Θεό, αγαθός και ανεξίκακος άνθρωπος, δεν την κακοποίησε και ούτε κοινοποίησε σε

κανέναν τη μοιχεία της, διότι οι συνέπειες για τις μοιχαλίδες ήταν σκληρές και φοβερά ταπεινωτικές. Γι’ αυτό αποφάσισε να δώσει τόπο στην οργή. Πήρε τα παιδιά του και έφυγε από το σπίτι του, νοικιάζοντας κάπου αλλού, όπου ζούσε ήσυχα, χωρίς να ενοχλεί κανέναν, εργαζόμενος και φροντίζοντας τα παιδιά του.

Ο αδελφός της γυναίκας του (μπατζανάκης του) ήταν ένας πολύ κακός άνθρωπος. Πήγαινε στο σπίτι του, τον έβριζε, τον πίεζε και τον απειλούσε, για να γυρίσει στη γυναίκα του. Αλλά ο Μανουήλ δεν πείθονταν, αλλά και δεν αποκάλυπτε τη μοιχεία της γυναίκας του.

Μετά από καιρό ο Μανουήλ είχε προσληφθεί και εργάζονταν ως ναύτης σε κάποιο καράβι. Κάποτε ταξίδευε προς τη Σάμο, συνοδεύοντας φορτίο με ξύλα. Στο δρόμο συνάντησαν ένα τούρκικο καράβι, ιδιοκτησία του καπετάν πασά, το οποίο είχε αποστολή να περιπολεί και να φυλάει το Αιγαίο από τους πειρατές. Ο τούρκος καπετάνιος πρόσταξε τον έλληνα καπετάνιο να πλησιάσει για έλεγχο. Όμως στο τούρκικο καράβι υπηρετούσε ο δύστροπος μπατζανάκης του Μανουήλ. Μόλις είδε το γαμπρό του έτρεξε στον αγά του καραβιού, καταγγέλλοντάς του ότι ο συγκεκριμένος ναυτικός ήταν μουσουλμάνος τούρκος, ο οποίος αλλαξοπίστησε και έγινε Χριστιανός. Ήταν ένα μεγάλο αδίκημα κατά τον ισλαμικό νόμο, το οποίο επισύρει βαριές ποινές, έως και θάνατο. Ήταν μια ανέλπιστη ευκαιρία για εκείνον, να εκδικηθεί τον απείθαρχο γαμπρό του!

Ο αγάς έδωσε διαταγή στους ναύτες του, να συλλάβουν τον Μανουήλ και να τον φέρουν μπροστά του. Ο Μανουήλ στάθηκε με θάρρος ενώπιον του τούρκου αξιωματούχου και απάντησε ευθαρσώς στις ερωτήσεις του. «Ναι αγά μου, με ανάγκασαν με το ζόρι να γίνω μουσουλμάνος, αλλά γύρισα στην πίστη μου, την οποία έχω από της γέννησής μου». Ο αγάς του είπε: «Μία φορά ήσουν Χριστιανός, ύστερα όμως τούρκεψες με την θέλησή σου, γι’ αυτό πρέπει πάλι να γυρίσεις στην πίστη μας, διότι εάν δεν δεχθείς, πρόκειται να σε παιδεύσω άσπλαχνα, ώσπου να ξεψυχήσεις».

Ο ηρωικός Κρητικός Χριστιανός δεν δείλιασε καθόλου και δεν πτοήθηκε από τις απειλές του αγά, διαβεβαιώνοντάς τον: «Μην κουράζεσαι, εγώ Χριστιανός γεννήθηκα, Χριστιανός είμαι και Χριστιανός θα αποθάνω»! Ο θηριώδης αγάς θύμωσε από τα λόγια του Μάρτυρα και έδωσε διαταγή να τον δέσουν στο κατάρτι και να τον βασανίσουν. Για πολλές ημέρες έμεινε δεμένος, χωρίς τροφή και νερό, κακοποιώντας τον οι ανελέητοι ναύτες.

Αφού τελείωσε η περιπολία στο Αιγαίο, το τούρκικο καράβι έφτασε στη Χίο, στην τούρκικη αρμάδα. Πρώτο τους μέλημα ήταν να παραδώσουν τον Μανουήλ στον τούρκο διοικητή της αρμάδας, τον ναύαρχο Κουτζούκ. Πριν τον παραδώσουν ο

Μάρτυρας ζήτησε από κάποιον Υδραίο Χριστιανό ναύτη, ο οποίος υπηρετούσε στο τούρκικο καράβι, να κατέβει στο νησί και να του φέρει ορθόδοξο ιερέα να τον εξομολογήσει και να τον κοινωνήσει. Όμως δυστυχώς κανένας Χιώτης ιερέας δεν τόλμησε να πάει, διότι οι συνέπειες γι' αυτόν και τους κατοίκους του νησιού, θα ήταν σοβαρές.

Όμως κάποιος ιερέας και πνευματικός έστειλε, με την Υδραίο ναύτη, κρυφά μήνυμα στον Μανουήλ, με σκοπό να τον εμψυχώσει. Να έχει ακράδαντη πίστη στο Χριστό, να προσεύχεται και να είναι χαρούμενος, που ο Θεός τον διάλεξε να βασανιστεί για χάρη Του. Να έχει θάρρος και υπομονή και να μη δειλιάσει, για οτιδήποτε του συμβεί.

Μόλις ο Μανουήλ άκουσε τα λόγια αυτά έλαβε ένα ανεξήγητο θάρρος. Έφυγε από την ψυχή του κάθε σκέψη δειλίας και ηττοπάθειας και αναφώνησε: «Και εγώ τον ίδιο σκοπό έχω. Τί σήμερα να πεθάνω και τί αύριο; Ο κόσμος αυτός είναι προσωρινός. Παρά να πεθάνω αύριο κολασμένος, καλυτέρα να πεθάνω σήμερα για την πίστη μου και να σώσω την ψυχή μου»!

Αυθημερόν ο αγάς του καραβιού παρέδωσε τον Μάρτυρα στον ναύαρχο, απαγγέλλοντας την κατηγορία, που τον βαραίνει: άρνηση της μουσουλμανικής πίστης. Ο τούρκος αξιωματούχος του ζήτησε να ομολογήσει, αν αληθεύει η κατηγορία ότι καταφρόνησε την πίστη στο Ισλάμ. Ο Μανουήλ αποκρίθηκε με παρρησία και θάρρος ότι είναι αλήθεια, ότι γύρισε στο φως και δε σκοπεύει να γυρίσει πάλι στο σκοτάδι της πλάνης. Ο ναύαρχος για να βεβαιωθεί ότι ήταν όντως μουσουλμάνος, διέταξε να τον γυμνώσουν, να δει την περιτομή του. Όταν διαπίστωσε την περιτομή του του είπε: «Πώς λοιπόν λες, ότι είσαι Χριστιανός, αφού έχει κάμει περιτομή;». Ο Μάρτυρας του αποκρίθηκε· «Από την γέννησή μου Χριστιανός είμαι, ωστόσο σκλαβώθηκα πολύ μικρός και με την βία με τούρκεψαν. Τώρα όμως πάλι Χριστιανός θέλω να είμαι»!

Μόλις άκουσε αυτά ο τούρκος αξιωματούχος έγινε σωστό θηρίο από το θυμό του. Ούρλιαζε, φώναζε και άφριζε το στόμα του, από οργή και αγανάκτηση. Χωρίς να το σκεφτεί πολύ, έβγαλε τη διαταγή: θάνατος δια αποκεφαλισμού! Ο Μάρτυρας άκουσε την απόφαση με θαυμαστή ηρεμία. Το πρόσωπό του έλαμπε από ουράνια χαρά και ανεξήγητη αγαλλίαση. Ύψωσε τα μάτια στον ουρανό και φώναξε με όλη τη δύναμη της φωνής του, να ακουστεί όσο το δυνατόν μακρύτερα: «Δόξα σοι ο Θεός»!

Ο ναύαρχος τον παρέδωσε στους δημίους να εκτελέσουν την απόφασή του. Εκείνοι τον έδεσαν και με βρισιές και ξυλοδαρμούς, τον οδήγησαν μακριά από το παλάτι του πασά, κοντά σε ένα σφαγείο, στην τοποθεσία «Παλαιά Βρύση», για να τον

θανατώσουν. Εκείνος γεμάτος χαρά και ανεξήγητη ιλαρότητα στο πρόσωπό του, τους ακολουθούσε, σαν να πήγαινε σε πανηγύρι. Μόλις έφτασαν στο σημείο της εκτέλεσης ο Μάρτυρας γονάτισε μόνος του, χωρίς να τον προστάξουν, αναμένοντας με χαρά το βαρύ και κοφτερό σπαθί, το οποίο θα του έκοβε το νήμα της επίγειας ζωής του και θα του άνοιγε την πόρτα της αιώνιας και αληθινής ζωής.

Ο δήμιος άρπαξε το σπαθί και το ανύψωσε και ήταν έτοιμος να το κατεβάσει στο λαιμό του Μάρτυρα. Αλλά μια ανεξήγητη δειλία τον εμπόδισε να κόψει το κεφάλι του «εξωμότη». Γι’ αυτό πέταξε δίπλα το σπαθί και έφυγε τρέχοντας χωρίς να πει λέξη. Οι παριστάμενοι σάστισαν και έγινε θόρυβος και ταραχή μεταξύ τους, μη μπορώντας να εξηγήσουν τη στάση του δημίου. Ο Μάρτυρας έμεινε γονατισμένος και ατάραχος.

Τότε κάποιος τούρκος υπαξιωματικός, υπηρέτης του πασά, φανατικός μουσουλμάνος, ανάλαβε εκείνος να τον εκτελέσει. Άρπαξε το σπαθί και άρχισε να χτυπά επανειλημμένως το λαιμό του Μάρτυρα, σε πολλά σημεία, χωρίς όμως να μπορέσει να του κόψει το κεφάλι.

Αφού είδε ότι δεν μπορεί να τον αποκεφαλίσει, άρπαξε τον Μάρτυρα, τον έβαλε κάτω και βγάζοντας κοφτερό μαχαίρι από τη ζώνη του, τον έσφαξε σαν πρόβατο! Ήταν 15 Μαρτίου, ημέρα Δευτέρα, ώρα τέσσερις το απόγευμα, του έτους 1792. Οι Χριστιανοί του νησιού έμαθαν το συμβάν και δόξαζαν το Θεό, που αξιώθηκε ο τόπος τους να ποτιστεί με το τιμημένο αίμα ενός ακόμα Μάρτυρα του Χριστού! Πολλοί έτρεχαν στον τόπο του μαρτυρίου να δουν το τίμιο λείψανο, το οποίο φύλαγαν οι τούρκοι, για να μην το πάρουν οι Χριστιανοί, διότι τον θεωρούσαν δικό τους, επειδή είχε υποστεί περιτομή.

Την επόμενη ημέρα, ο τούρκος ναύαρχος, βλέποντας τις εκδηλώσεις χαράς και τιμής προς τον «εξωμότη», έδωσε διαταγή να πάρουν το σώμα του, να του δέσουν βαριά αγκωνάρια και να το ρίξουν στη βαθειά θάλασσα, να μην έχουν τίποτε οι «άπιστοι» από εκείνον και να ξεχαστεί το όνομά του!

Χειρόγραφο του μαρτυρίου του βρίσκεται στην Ιερά Μονή Ξενοφώντος του Αγίου Όρους.

Η μνήμη του τιμάται στις 15 Μαρτίου, την ημέρα του μαρτυρίου του.